

**«Μελετώντας τον αστικό χάρτη της πόλης μου
για μια απροσδόκητη επίσκεψη».**
**Διδακτικό σενάριο με τη χρήση ΤΠΕ στηριζόμενο στο νέο
πλαίσιο της παιδαγωγικής των πολυγραμματισμών**

Καρατζίδης Ι. Ευστράτιος

Δάσκαλος Med
karatzid@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην συγκεκριμένη εργασία παρουσιάζεται ένα διδακτικό σενάριο μέσα από το οποίο οι μαθητές της Ε' τάξης του δημοτικού σχολείου είναι σε θέση να αντιληφθούν τη πρακτική χρησιμότητα του κατευθυντικού λόγου μέσα από μια διεπιστημονική προσέγγιση με τη χρήση διαδικτυακών περιβαλλόντων διερεύνησης και ανακάλυψης και ενός ανοικτού τύπου λογισμικό έκφρασης της πληροφορίας και δημιουργίας πολυτροπικών κειμένων. Το διδακτικό σενάριο στηρίζεται στις αρχές της παιδαγωγικής των πολυγραμματισμών και των γλωσσοδιδακτικών τάσεων που απορρέουν από το πλαίσιο αυτό καθώς και στην ευρετική-ανακαλυπτική θεώρηση των Bruner. Μέσα από την παρουσίαση ενός «σαφώς» διατυπωμένου προβλήματος οι μαθητές στα πλαίσια συνεργατικής έρευνας καλούνται: α) να δημιουργήσουν ενημερωτικό-πολυτροπικό κείμενο/φυλλάδιο που περιλαμβάνει κείμενο και χάρτη, αναζητώντας κατάλληλες πληροφορίες και διαδρομές μέσα από διαδικτυακούς αστικούς χάρτες της περιοχής τους, β) να επικοινωνήσουν μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου με γνωστό συγγραφέα προκειμένου να αποστείλουν τις πληροφορίες που συνέθεσαν. Το όλο σενάριο έχει δομηθεί κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να αποτελείται από 3 ερευνητικά (από πλευράς μαθητών) στάδια καθένα από τα οποία έχει το δικό του φύλλο εργασίας. Οι μαθητές αποκτούν κίνητρο στην όλη διαδικασία μιας και για να προχωρήσουν στο δεύτερο στάδιο απαιτείται η ολοκλήρωση του πρώτου κ.ο.κ.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: κατευθυντικός λόγος, πολυγραμματισμοί, αστικοί χάρτες

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η συνεχώς αυξανόμενη απαίτηση για την απόκτηση κατάλληλων δεξιοτήτων προκειμένου οι μαθητές σε ένα σύγχρονο περιβάλλον να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν και να επιλέγουν συμβάσεις νέων πολυμορφικών κειμενικών ειδών, διαμορφώνει το πλαίσιο της παιδαγωγικής των πολυγραμματισμών (multiliteracies). Μέσα από το νέο πλαίσιο, που δεν αναιρεί τον ανεπαρκή κατ' τα άλλα παλιό γραμματισμό, αναδεικνύεται η αναγκαιότητα ανάπτυξης ικανοτήτων απαραίτητων για την κατανόηση και παραγωγή κειμένων που συνδυάζουν διαφορετικά σημειωτικά μέσα για την παραγωγή νοήματος (γλωσσικός, οπτικός, ηχητικός). Το πολυτροπικό κείμενο αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα τέτοιου πολυεπίπεδου σημειωτικού

προϊόντος, με χαρακτηριστικά από συγκεκριμένες γλωσσοδιδασκτικές τάσεις που συγκροτούν το πλαίσιο των πολυγραμματισμών.

Στην παιδαγωγική των πολυγραμματισμών κυριαρχούν μια σειρά από γλωσσοδιδασκτικές τάσεις και προτάσεις το σύνολο των οποίων δεν θα αναφερθεί στην παρούσα εργασία. Ξεχωρίζουμε, όμως, τέσσερις από αυτές, χαρακτηριστικά των οποίων αποτελούν κεντρικό άξονα της εργασίας. Η **επικοινωνιακή διάσταση** αναφέρει ότι η γλώσσα αποτελεί ένα σύστημα επικοινωνίας, οπότε η κατοχή της γλώσσας προϋποθέτει την απόκτηση επικοινωνιακής ικανότητας (N. Chomsky, F.Saussure: Kalantzis & Cope 1999), δηλαδή της δαισθητικής ή συνειδητής γνώσης επικοινωνιακών κανόνων που χρησιμοποιεί μια γλωσσική κοινότητα. Η **λειτουργική διάσταση** (Baynham, 2000) θεωρεί αναγκαία σύμβαση τη δημιουργία πραγματικών και εικονικών επικοινωνιακών συνθηκών, τη μελέτη αυθεντικών κειμένων με ποικιλία σημειωτικών ειδών σε διαφορετικές περιστάσεις επικοινωνίας και το παραγόμενο προϊόν να έχει πάντα αποδέκτη. Η **κειμενοκεντρική τάση**, έχει ως βάση διδασκαλίας το κείμενο, δίνοντας έμφαση στη καλλιέργεια στρατηγικών για την κατανόηση και παραγωγή αποτελεσματικών κειμενικών ειδών. Τέλος, η **ειδολογική προσέγγιση** αναφέρει ότι ομοειδής κοινωνικές περιστάσεις παράγουν ομοειδή κειμενικά είδη με ιδιαίτερα μορφολογικά χαρακτηριστικά. (Χαραλαμπίδης & Χατζησαββίδης 1997)

Στηριζόμενοι στο παραπάνω πλαίσιο και στις διαστάσεις που το συγκροτούν, σχεδιάσαμε το συγκεκριμένο διδακτικό σενάριο. Μέσα από αυτό οι μαθητές της Ε' τάξης του δημοτικού μελετούν και παράγουν συγκεκριμένα κειμενικά είδη του πληροφοριακού (ηλεκτρονικές επιστολές) λόγου, δημιουργούν πολυτροπικά κείμενα που συνδυάζουν από τη μια ως εικόνα έναν ηλεκτρονικό αστικό χάρτη που έχουν επιλέξει οι ίδιοι, σημειώνοντας σε αυτόν συγκεκριμένη διαδρομή μεταξύ δύο σημείων και από την άλλη ως κείμενο ένα κειμενικό είδος του κατευθυντικού λόγου (κατευθυντικό κείμενο) το οποίο και έχουν διαμορφώσει στηριζόμενοι στον αστικό χάρτη τους. Έτσι, λοιπόν, οι μαθητές μέσα από πραγματικές επικοινωνιακές συνθήκες έρχονται σε επαφή με τη μελέτη και παραγωγή αυθεντικών κειμένων με ποικίλα σημειωτικά μέσα, αντιλαμβάνονται ιδιαίτερα μορφολογικά χαρακτηριστικά των κειμένων αυτών μέσα από τη χρήση διαδικτυακών μέσων και λογισμικών και αποκτούν κίνητρο για εφαρμογή των παραπάνω πληροφοριών στο μέλλον, μιας και στην όλη διαδικασία υπάρχει συγκεκριμένος αποδέκτης αλλά και οικείο ως προς την καθημερινότητα τους τρόποι αναπαράστασης και οργάνωσης της γνώσης.

ΑΞΟΝΕΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

- 1. Τίτλος διδακτικού σεναρίου:** «Μελετώντας τον αστικό χάρτη της πόλης μου για μια απροσδόκητη επίσκεψη»
- 2. Εκτιμώμενη διάρκεια διδακτικού σεναρίου:** Το παρόν εκπαιδευτικό σενάριο υλοποιείται μέσα σε τρεις συνεχόμενες ημέρες. Σε κάθε μια απ' αυτές ολοκληρώνεται κάθε φορά και ένα από τα συνολικά τρία ερευνητικά στάδια του σεναρίου. Για το πρώτο στάδιο απαιτούνται 1-2 διδακτικές ώρες, για το δεύτερο στάδιο 2-3 διδακτικές ώρες ενώ για το τελευταίο στάδιο όχι παραπάνω από 1 διδακτική ώρα.
- 3. Ένταξη του διδακτικού σεναρίου στο πρόγραμμα σπουδών/προαπαιτούμενες γνώσεις**

Το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό πακέτο είναι διεπιστημονικό μιας και

εμπλέκονται δύο διαφορετικές γνωστικές περιοχές προκειμένου να ικανοποιηθεί ο κεντρικός πυλώνας του σεναρίου, δηλαδή η δημιουργία πολυτροπικού κειμένου με εικόνα και κείμενο. Έτσι από τη μια από το βιβλίο της Γεωγραφίας της Ε' τάξης (Βιβλίο μαθητή, Α' ενότητα: Τα είδη χαρτών, σελ. 13, Ο.Ε.Δ.Β.) οι μαθητές καλούνται στα πλαίσια της ενότητας "Τα Είδη των χαρτών" να μελετήσουν στο διαδίκτυο λειτουργίες και χαρακτηριστικά αστικών χαρτών και από την άλλη από το βιβλίο της Γλώσσας στα πλαίσια της ενότητας " Η ζωή στην πόλη" (βιβλίο μαθητή, 2η Ενότητα: Η ζωή στην πόλη, σελ 33, Ο.Ε.Δ.Β.), που σχετίζεται με τους αστικούς χάρτες, καλούνται να μελετήσουν και να παράγουν κατευθυντικά κείμενα με τη βοήθεια επεξεργαστών κειμένου.

Στις ομάδες εργασίας έχει προηγηθεί συστηματική εκμάθηση βασικών λειτουργιών τόσο του επεξεργαστή κειμένου, όσο και του Google.maps. Ταυτόχρονα αφιερώθηκαν 2 διδακτικές ώρες για δημιουργία λογαριασμού στο Gmail (dim.gallikos@gmail.com) και κατανόηση χρήσης του λογαριασμού αυτού. Ως προς το γνωστικό αντικείμενο οι μαθητές δεν έρχονται σε επαφή για πρώτη φορά στο παρόν διδακτικό σενάριο τόσο με τους αστικούς χάρτες όσο και με τα κατευθυντικά κείμενα και τον πληροφοριακό λόγο, μιας και έχουν προηγηθεί δραστηριότητες χωρίς τη χρήση νέων τεχνολογιών, βασιζόμενοι πάντα στις βασικές αρχές του J. Bruner, ότι πρέπει να προσφέρουμε στο μαθητή "ορισμένες πληροφορίες και νύξεις μεθοδολογιών, ώστε να μπορεί να επεκτείνει περισσότερο τη μεθοδολογία και να χρησιμοποιεί κατάλληλα τις πληροφορίες που του δίνονται για να ανακαλύψει μόνος του τη γνώση" (Κολιάδης, 1997).

4. Στόχοι του διδακτικού σεναρίου

A. Ως προς το γνωστικό αντικείμενο οι μαθητές επιδιώκεται α) να αντιληφθούν τα ιδιαίτερα μορφολογικά χαρακτηριστικά των κειμένων κατευθυντικού και πληροφοριακού λόγου καθώς και τις στρατηγικές παραγωγής τους, β) να κατανοήσουν τα ιδιαίτερα γνωρίσματα ενός αστικού χάρτη και να εξοικειωθούν με τον αστικό χάρτη της πόλης τους, ώστε να είναι σε θέση να τους «διαβάσουν» σε καθημερινές περιστάσεις και τέλος γ) ανακαλύπτοντας τη αλληλεξάρτηση χάρτη και κατευθυντικού λόγου να αποκτήσουν δεξιότητες παραγωγής πολυτροπικών κειμένων.

B. Ως προς τη χρήση των νέων τεχνολογιών στοχεύουμε οι μαθητές α) να συνειδητοποιήσουν τη χρησιμότητα του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail) μέσω βασικών λειτουργιών του όπως η σύνθεση, η ανάγνωση μηνυμάτων και η επισύναψη αρχείων, β) να κατανοήσουν τον τρόπο εύρεσης και διαχείρισης ενός χάρτη σε ψηφιακή μορφή μέσω του Google.maps και γ) να εξασκηθούν στη δημιουργία, επεξεργασία και αποθήκευση κειμένων μέσω γνωστών εφαρμογών επεξεργασίας κειμένου.

Γ. Ως προς τη μαθησιακή διαδικασία γενικά α) προωθείται η συνεργατική μάθηση και η αλληλεπίδραση μεταξύ ισοτίμων και παράλληλα επιδιώκετε να β) αποκτήσουν υπεύθυνη στάση και μεθοδικότητα σε εργασίες μέσω καθοδήγησης από φύλλο εργασίας.

5. Οργάνωση της τάξης - Διαδικτυακές εφαρμογές και λογισμικά

Το διδακτικό σενάριο που ακολουθεί της παραπάνω μελέτης πραγματοποιείται με ομάδες εργασίες δύο μαθητών η καθεμιά στο σχολικό εργαστήριο. Αυτό περιλαμβάνει Η/Υ στους οποίους είναι εγκατεστημένος ο φυλλομετρητής Mozilla Firefox, μέσω του οποίου οι ομάδες θα έχουν πρόσβαση στη μηχανή αναζήτησης της Google και στο σύστημα οπτικοποίησης Google.maps, καθώς και ο επεξεργαστής κειμένου της Microsoft.. Αποτελεί από πλευράς μαθητών μία συνεργατική έρευνα. Το ομαδοσυνεργατικό πνεύμα ικανοποιεί έτσι το ενδογενές κίνητρο της αμοιβαιότητας, μια μορφής κινήτρου που αναφέρεται στην ανάγκη του υποκειμένου να ανταποκρίνεται στους άλλους και να συνεργάζεται με τους άλλους για την επίτευξη του στόχου. Οι **διαδικτυακές εφαρμογές** που χρησιμοποιούνται στην παρούσα δραστηριότητα (**google.maps, google.gr/gmail**) αποτελούν **συστήματα οπτικοποίησης και προσομοίωσης** και ανήκουν στο ευρύτερο **περιβάλλον εφαρμογών διερεύνησης και ανακάλυψης**. Αποτελούν εφαρμογές ανοικτού τύπου και η χρήση τους στηρίζεται σε ανακαλυπτικά μοντέλα διδασκαλίας του κοινωνικού εποικοδομητισμού και των κοινωνικοπολιτισμικών θεωριών μάθησης. Επίσης ο **επεξεργαστής κειμένου(Microsoft Word)** που χρησιμοποιείται αποτελεί και αυτός με τη σειρά του ένα ανοικτό τύπου λογισμικό που ανήκει στα **συστήματα έκφρασης, αναζήτησης και επικοινωνίας της πληροφορίας**. Στα πλαίσια πρακτικών σύγχρονου γραμματισμού χρησιμοποιείται στην παρούσα δραστηριότητα με στόχο τη δημιουργία ενός πολυτροπικού κειμένου (παιδαγωγική Freinet).

6. Περιγραφή και αιτιολόγηση του διδακτικού σεναρίου

Η οργάνωση και διεξαγωγή του σεναρίου στηρίζεται σε συγκεκριμένες γνωστικές διαδικασίες που χαρακτηρίζουν το ευρετικό-ανακαλυπτικό μοντέλο μάθησης του J. Bruner, δηλαδή την πρόσκτηση, επεξεργασία και κωδικοποίηση των πληροφοριών (Κολιάδης 1997, Βοσνιάδου 2006). Και στα τρία ερευνητικά στάδια λειτουργούν και υλοποιούνται ταυτόχρονα στην πράξη η ανακάλυψη γνώσεων/πληροφοριών μέσα από συμβολικές και εικονιστικές αναπαραστάσεις, ο μετασχηματισμός των ήδη αποκτημένων πληροφοριών σε γνώσεις για την εφαρμογή τους σε νέες καταστάσεις και επίσης, η αξιολόγηση, εκτίμηση και έλεγχος των νέων πληροφοριών και των προϊόντων που παράγονται. Ως μια διαδικασία, δηλαδή, μεταγνωστικής ενδοσκόπησης με διευκολυντή το ίδιο τον εκπαιδευτικό και ενεργούς ελεγκτές τους ίδιους τους μαθητές. Η όλη δόμηση του σεναρίου με τη βοήθεια των φύλλων εργασίας αντικατοπτρίζει την παραπάνω θεώρηση του Bruner και ταυτόχρονα ενεργοποιεί ενδογενή κίνητρα μάθησης στους μαθητές, όπως η περιέργεια, η επίτευξη επάρκειας και η αμοιβαιότητα. Το προπαρασκευαστικό στάδιο πριν την υλοποίηση του σεναρίου εξυπηρετεί ακριβώς την ενεργοποίηση των πιο πάνω εσωτερικών κινήτρων μάθησης.

Πιο συγκεκριμένα και λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι στη τάξη του γράφοντα υπάρχουν πολλοί αλλόγλωσσοι μαθητές που έχουν ως μητρική γλώσσα είτε την αλβανική είτε τη ρωσική, φροντίζουμε ώστε πριν την υλοποίηση του σεναρίου να διαβαστεί μέσα στην τάξη (απαιτούνται περίπου 2

διδασκτικοί μήνες) το βιβλίο της Κατερίνας Μουρίκη «Γκασμέντ, ο φυγάς με τη φλογέρα» που θίγει ζητήματα διαφορετικότητας. Μάλιστα στη μελέτη του συγκεκριμένου βιβλίου (στα πλαίσια της φιλιαναγνωσίας) εντάσσουμε αρκετές δραστηριότητες μέσα από τις οποίες η μεικτή τάξη θα γνωρίσει το συγγραφέα και τα μηνύματα που περνά μέσα από το βιβλίο και ταυτόχρονα θα καλλιεργηθεί η έννοια της ενσυναίσθησης (γνωστική, συναισθηματική, επικοινωνιακή). Το συγκεκριμένο βιβλίο θα αποτελέσει και το κίνητρο για τα επόμενα βήματά μας.

Όπως προαναφέραμε πριν ξεκινήσει η υλοποίηση του σεναρίου οι μαθητές σε προπαρασκευαστικό μάθημα έχουν δημιουργήσει ένα νέο λογαριασμό ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Σε αυτόν τον λογαριασμό ο εκπαιδευτικός έχει φροντίσει να στείλει ένα mail, αποστολέας του οποίου υποτίθεται ότι είναι η συγγραφέας Κατερίνα Μουρίκη. Στο πρώτο ερευνητικό στάδιο οι ομάδες εργασίας αναζητούν το mail αυτό και φροντίζουν να το μελετήσουν προκειμένου να ανακαλύψουν το σκοπό του δεύτερου ερευνητικού σταδίου. Πιο συγκεκριμένα με τη βοήθεια του **φύλλου εργασίας 1** στην πρώτη δραστηριότητά του οι μαθητές καλούνται, ανοίγοντας το λογαριασμό του ηλεκτρονικού τους ταχυδρομείου να διαβάσουν την επιστολή που έχει στείλει ο συγγραφέας και κατόπιν αποκωδικοποιώντας τις πληροφορίες της να απαντήσουν σε συγκεκριμένες ερωτήσεις. Έτσι μέσα από την ανακάλυψη της πληροφορίας προχωρούν στο μετασχηματισμό της τόσο στο πρώτο στάδιο (δημιουργία νέας επιστολής-με τη βοήθεια της δεύτερης δραστηριότητας του φύλλου εργασίας- στηριζόμενοι στο ύφος και τα μορφολογικά χαρακτηριστικά της πρώτης), όσο και στο δεύτερο ερευνητικό στάδιο με τη δημιουργία ενός φυλλαδίου οδηγιών. Στο τέλος του πρώτου μέρους του σεναρίου οι ομάδες εργασίας με τη βοήθεια του διδάσκοντα, ως διευκολυντή στη συζήτηση που θα ακολουθήσει, ανακοινώνουν τα αποτελέσματα των εργασιών τους στην ολομέλεια και μέσα από μια διαδικασία «διαπραγμάτευσης» και «αμοιβαίων μεταβιβάσεων», σύμφωνα με τη καθοδηγούμενη ανακάλυψη, μεταξύ τους, προχωρούν στην αξιολόγηση, εκτίμηση και έλεγχο του παραγόμενου «προϊόντος». Κατ' αυτόν τον τρόπο παρέχεται και μια μορφή ανατροφοδότησης κατά τη στιγμή της μάθησης (real time feedback, Ku et al, 2010) με τον μετα-λόγο (meta-discourse) του εκπαιδευτικού, δηλαδή της κατάλληλης ερωτήσεις και κατευθυντήριες γραμμές (Fisher, 1998).

Στο δεύτερο ερευνητικό στάδιο οι μαθητές καλούνται να μετασχηματίσουν τις πληροφορίες που πήραν από το πρώτο στάδιο, δημιουργώντας ένα φυλλάδιο οδηγιών, ένα ουσιαστικά πολυτροπικό κείμενο που θα περιλαμβάνει έναν χάρτη με επιλεγμένα από τους μαθητές διαδρομή και ένα κατευθυντικό κείμενο. Με τη βοήθεια των δύο πρώτων δραστηριοτήτων του **φύλλου εργασίας 2** οι ερευνητικές ομάδες στο περιβάλλον της διαδικτυακής εφαρμογής του Google.maps αναζητούν τον αστικό χάρτη της πόλης του Κιλκίς και κατόπιν σημειώνουν τη διαδρομή που θα υποδείξουν στο συγγραφέα να ακολουθήσει. Η επιλογή της στηρίζεται σε πληροφορίες μέσα από την πρώτη επιστολή που τους είχε σταλεί. Κάποιες από αυτές φροντίζουμε να τις υπενθυμίσουμε στις ομάδες (π.χ. ότι περπατάει και δεν οδηγάει). Στην τρίτη δραστηριότητα του φύλλου οι μαθητές στηριζόμενοι στον αστικό χάρτη, όπως τον έχουν διαμορφώσει καλούνται να δημιουργήσουν ένα κατευθυντικό

κείμενο, ένα κείμενο οδηγιών προς το συγγραφέα, χρησιμοποιώντας βασικά μορφολογικά στοιχεία (κατάλληλη έγκλιση και χρήση τοπικών επιρρημάτων) του κατευθυντικού λόγου. Έτσι μέσα από μια εικονιστική αναπαράσταση (χάρτης) προχωρούν στη διαμόρφωση ,οι ίδιοι οι μαθητές, συμβολικών αναπαραστάσεων της πληροφορίας (κείμενο). Το κατευθυντικό κείμενο στην αρχή γράφεται πάνω στο φύλλο εργασίας σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο. Κατόπιν με τη βοήθεια των οδηγιών της τέταρτης δραστηριότητας προχωρούν στην αντιγραφή του με τη βοήθεια του επεξεργαστή κειμένου στο **φυλλάδιο οδηγιών** (διαμορφωμένο έγγραφο που τους δίνεται έτοιμο) πάνω στο οποίο προσαρμόζουν και τον αστικό χάρτη που έχουν ήδη δημιουργήσει, φτιάχνοντας έτσι ένα πολυτροπικό κείμενο που θα στείλουν στο συγγραφέα. Στο τέλος του δευτέρου ερευνητικού σταδίου ακολουθεί το στάδιο της αξιολόγησης, εκτίμησης και ελέγχου του παραγόμενου «προϊόντος», όπως και στο πρώτο στάδιο.

Στο τρίτο και τελευταίο ερευνητικό στάδιο οι ομάδες εργασίας με τη βοήθεια των οδηγιών του **φύλλου εργασίας 3** φροντίζουν στο ηλεκτρονικό τους ταχυδρομείο να διαμορφώσουν μια καινούργια επιστολή που θα στείλουν στο συγγραφέα. Μέσα από τις πληροφορίες των δύο προηγούμενων σταδίων (χαρακτηριστικά γνωρίσματα πληροφοριακού λόγου/επιστολή και διαμόρφωση πολυτροπικού κειμένου με χάρτη και κατευθυντικό κείμενο) δημιουργούν ένα νέο μήνυμα με το κατάλληλα δομικά γνωρίσματα και τις απαραίτητες πληροφορίες που θα περιέχει. Ταυτόχρονα φροντίζουν να στείλουν με επισύναψη το φυλλάδιο οδηγιών τους. Στο τέλος πραγματοποιείται η αξιολόγηση, εκτίμηση και έλεγχος των εργασιών τους, ενώ επιπρόσθετα γίνεται και μια συνολική συζήτηση για την πορεία όλου του διδακτικού σεναρίου. Ταυτόχρονα, μέσα από στοχευμένες ερωτήσεις (λ.χ. «πi θα απαντήσει ο συγγραφέας;» κ.ά.) του διδάσκοντα, επιδιώκετε να διατηρηθούν ενεργοποιημένα τα ενδογενή κίνητρα για μάθηση για μελλοντική παραγωγή νέας γνώσης.

7. Φύλλα Εργασίας

Ο σχεδιασμός των φύλλων εργασίας έχει στηριχτεί σε δύο βασικά χαρακτηριστικά της ευρετικής-ανακαλυπτικής θεωρίας διδασκαλίας την **οικονομία της δομής**, την ποσότητα δηλαδή των πληροφοριών, που επιδιώχθηκε στα φύλλα αυτά να είναι περιορισμένη και την **απλοποίηση της γνώσης**, προκειμένου τα φύλλα να καθοδηγήσουν και όχι να αναμεταδώσουν τη γνώση. Παρακάτω παρουσιάζονται τα τρία φύλλα εργασίας καθώς και το φυλλάδιο οδηγιών

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1**ΜΙΑ ΑΠΡΟΣΔΟΚΗΤΗ ΕΠΙΣΚΕΨΗ....**

Έχεις κοιτάξει τελευταία τα e-mail της τάξης σου;;

Ένας διάσημος συγγραφέας παιδικών βιβλίων έχει επικοινωνήσει μαζί σου εκφράζοντας μια επιθυμία....

➤ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1

Στο δικτυακό τόπο www.google.gr πατήστε **Gmail** και εισάγοντας τους κωδικούς σας ανοίξετε τα mail σας (**εισερχόμενα**). Εκεί θα βρείτε το ηλεκτρονικό μήνυμα του συγγραφέα!

Διαβάστε το και απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις:

✚ Ποιο είναι το όνομα του συγγραφέα;

✚ Για ποιο λόγο έχει επικοινωνήσει μαζί σας;

✚ Τι πληροφορίες χρειάζεται να του στείλετε και πώς θα τις οργανώσετε;

➤ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2η

Απαντήστε στο μήνυμα του συγγραφέα, στέλνοντας ένα νέο mail στην ηλεκτρονική διεύθυνσή του, την οποία σας έχει αναφέρει. Σε μια σύντομη ηλεκτρονική επιστολή να του αναφέρετε ότι είστε πρόθυμοι να τον βοηθήσετε, στέλνοντάς τον αυτά που ζητάει μέσα σε 3 ημέρες.

Πατήστε **ΣΥΝΘΕΣΗ ΜΥΝΗΜΑΤΟΣ** για το νέο mail. Μην ξεχάσετε να συμπληρώσετε τη **διεύθυνση του παραλήπτη** και το **ΘΕΜΑ**.

Αφού γράψετε την επιστολή πατήστε **ΑΠΟΣΤΟΛΗ!**

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 2

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΝΟΣ ΦΥΛΛΟΥ ΟΔΗΓΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

➤ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1^η

Πληκτρολογήστε τη διεύθυνση www.maps.google.com στη γραμμή διευθύνσεων του Mozilla και πατήστε enter.

Στο δικτυακό τόπο που θα βρεθείτε στο πλαίσιο **search maps** γράψτε ΕΛΛΑΔΑ, ΚΙΛΚΙΣ και πατήστε enter. Όπως βλέπετε εμφανίζεται ένας χάρτης στο κέντρο του οποίου είναι η πόλη μας το Κιλκίς.

Χρησιμοποιώντας το εργαλείο του **zoom** —————→
μεγεθύνετε το χάρτη μέχρι να εμφανιστεί ο αστικός χάρτης της πόλης καθώς και οι ονομασίες των περιοχών που θέλετε.

➤ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2^η

- ✦ Στον αστικό χάρτη που έχετε πλέον στην οθόνη σας μετακινηθείτε σε αυτόν με το εργαλείο **πλοήγησης χάρτη** εντοπίζοντας το ΣΤΑΘΜΟ ΥΠΕΡΑΣΤΙΚΩΝ ΛΕΩΦΟΡΕΙΩΝ ΚΤΕΛ.

- ✦ Πάνω στο Σταθμό πατήστε δεξί κλικ και επιλέξτε την επιλογή Directions to here. Θα εμφανιστεί το σημαδάκι αυτό:

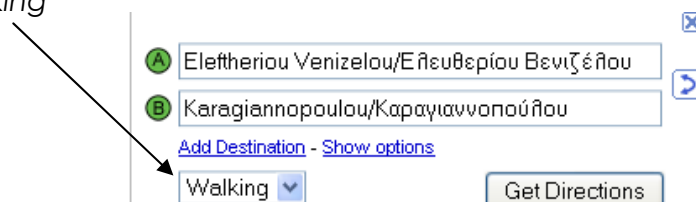

- ✦ Κατόπιν εντοπίστε το σημείο όπου θα γίνει η έκθεση λογοτεχνικής αφίσας και εκεί πατώντας δεξί κλικ επιλέξτε directions from here. Θα εμφανιστεί ένα νέο σημαδάκι:

- ✦ Επίσης εμφανίζεται με μια μπλε γραμμή μια διαδρομή που σας προτείνεται. Στο αριστερό μέρος της σελίδας υπάρχουν και άλλες προτεινόμενες διαδρομές από το σημείο A στο B. Επιλέξτε τη διαδρομή **με το μεγαλύτερο χρόνο**, κάνοντας κλικ πάνω σε αυτήν.

Μην ξεχνάτε ότι ο συγγραφέας περπατάει και δεν οδηγεί όποτε δώστε την εντολή walking

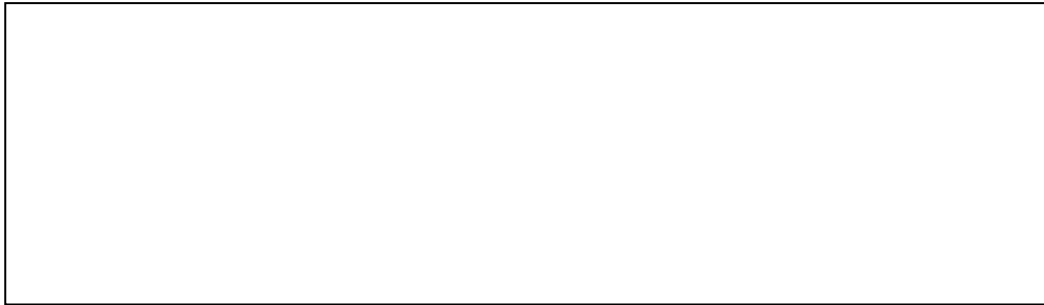

➤ **ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3^η**

- ✦ Παρατηρώντας την προτεινόμενη διαδρομή στον αστικό χάρτη που έχετε μπροστά σας γράψτε στο παρακάτω πλαίσιο τις οδηγίες που θα δίνετε στο συγγραφέα προκειμένου να κινηθεί από το ΚΤΕΛ στο Δημοτικό Πάρκο Κομοτηνής.

Παρατηρήστε τις οδηγίες (έγκλιση, χρόνος) που σας δίνονται σε αυτό το φύλλο εργασίας. Με τα ίδια εργαλεία γράψτε παρακάτω τις δικές σας οδηγίες.

Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε και τις παρακάτω λέξεις: *αριστερά, δεξιά, απέναντι, δίπλα, κάθετα, παράλληλα, κοντά, μακριά κ.ά.*

- ✦ Αφού ολοκληρώσετε τις οδηγίες κλείστε τον MOZILLA.

➤ **ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 4^η**

- ✦ Στην επιφάνεια εργασίας του υπολογιστή σας ανοίξτε το αρχείο με το όνομα ΑΝΩΝΥΜΟ.
- ✦ Σε αυτό το φυλλάδιο, το οποίο θα στείλετε στο συγγραφέα, υπάρχει ήδη ο χάρτης που έχετε δημιουργήσει πιο πριν. Αυτό που πρέπει να κάνετε εσείς είναι:
 - Κάτω από το χάρτη στο σημείο ΛΕΖΑΝΤΑ γράψτε τον τίτλο του χάρτη.
 - Στο μπλε πλαίσιο κάτω από το χάρτη πληκτρολογήστε το κείμενο που είχατε γράψει πιο πάνω στο φύλλο εργασίας.
Αυτό θα πρέπει να έχει γραμματοσειρά ARIAL, μέγεθος 12, BOLD(B), υπογραμμισμένα (U) και στοίχιση στο κέντρο.
 - Αφού ολοκληρώσετε όλα τα παραπάνω κάντε και πάλι ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΩΣ δίνοντας του το όνομα **ΦΥΛΛΑΔΙΟ ΟΔΗΓΙΩΝ**.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 3

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΗΣΕ ΜΑΖΙ ΜΟΥ...

... Επιτέλους έχεις ολοκληρώσει το φυλλάδιο οδηγιών και τώρα πρέπει να το στείλεις στην ηλεκτρονική διεύθυνση του συγγραφέα. Ακολούθησε τα παρακάτω βήματα:

✚ ΒΗΜΑ 1ο

Στο δικτυακό τόπο www.google.gr πατήστε **Gmail** και εισάγοντας τους κωδικούς σας ανοίξτε τα mail σας.

✚ ΒΗΜΑ 2ο

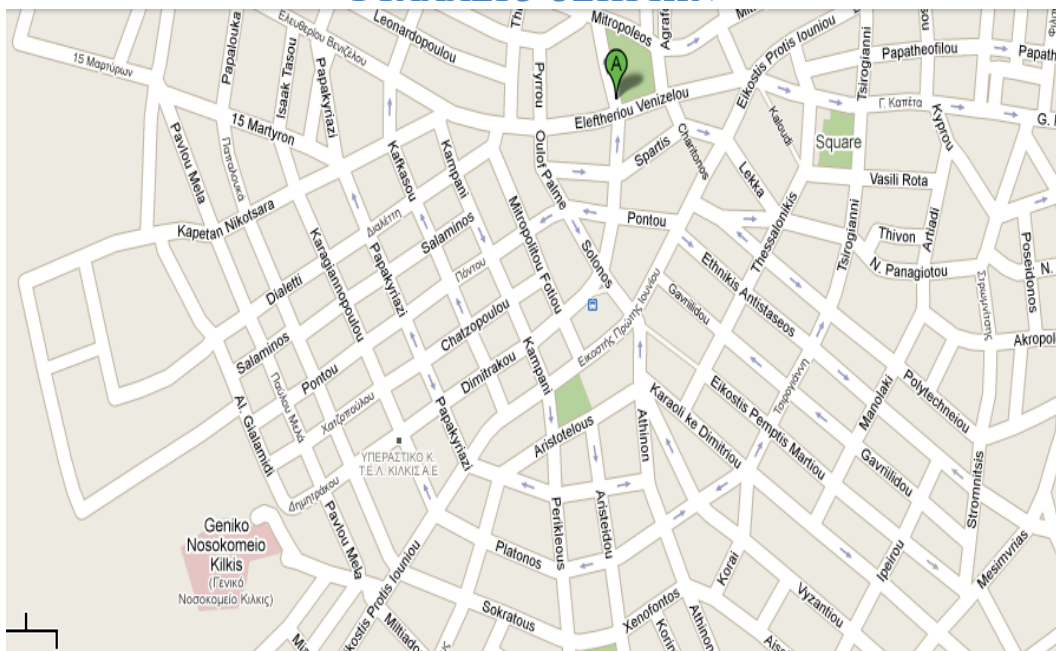
Πηγαίνετε στη ΣΥΝΘΕΣΗ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ και αφού συμπληρώσετε την ηλεκτρονική διεύθυνση του παραλήπτη καθώς και το θέμα του μηνυματός σας γράψτε με λίγες λέξεις για ποιο λόγο στέλνετε αυτό το μήνυμα στο συγγραφέα.

✚ ΒΗΜΑ 3ο

Κατόπιν πατήστε ΕΠΙΣΥΝΑΨΗ ΑΡΧΕΙΟΥ. Στο παράθυρο που εμφανίζεται επιλέξτε στην επιφάνεια εργασίας το αρχείο που δημιουργήσατε με το όνομα ΦΥΛΛΑΔΙΟ ΟΔΗΓΙΩΝ και πατήστε ΑΝΟΙΓΜΑ. Το αρχείο σας πλέον θα σταλεί μαζί με το μήνυμα σας στο συγγραφέα. Κατόπιν πατήστε ΑΠΟΣΤΟΛΗ για να σταλεί το ηλεκτρονικό σας γράμμα.

Καλώς να τον δεχτείτε..

ΦΥΛΛΑΔΙΟ ΟΔΗΓΙΩΝ

ΠΛΗΚΤΡΟΛΟΓΗΣΤΕ ΤΙΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΣΑΣ

8. Βιβλιογραφία

Kelly Y. L. Ku et al (2010), *'Metacognitive strategies that enhance critical thinking'*, Metacognition Learning volume 5, pp. 251-267.

Βοσνιάδου Σ., (2006), *Παιδιά, σχολεία και υπολογιστές*, Gutenberg Αθήνα.

Χατζησαββίδης Σ (2005), «Από την παιδαγωγική του γραμματισμού στους πολυγραμματισμούς: νέες τάσεις, διαστάσεις και προοπτική στη διδασκαλία της γλώσσας», στο Μπαλάσκας Κ. & Αγγελάκος Κ. (επιμ.), *Γλώσσα και Λογοτεχνία στην Α/βαθμια και Β/θμια εκπαίδευση-Μεταίχιμο*, Αθήνα σ. 35-52.

Baynham M., (2000) *Πρακτικές γραμματισμού*, Μεταίχιμο Αθήνα

Kalantzis, M., & Core B., (1999), «Πολυγραμματισμοί» στο Α-Φ Χριστίδης (επιμ.) *Ισχυρές και ασθενείς γλώσσες στην Ευρωπαϊκή Ένωση: όψεις του γλωσσικού ηγεμονισμού*, Θεσσαλονίκη ΚΕΓ Σ. 680-695

Fisher R., (1998), *'Thinking about thinking Developing Metacognition in Children'*, Early Child Development and Care , volume 141, pp. 1-15.

Κολιάδης Ε., (1997), *Θεωρίες μάθησης και εκπαιδευτική πράξη τ. Γ': Γνωστικές Θεωρίες*, Αθήνα

Χαραλαμπόπουλος Αγ, & Χατζησαββίδης Σ., (1997) *Διδασκαλία της λειτουργικής διδασκαλίας της γλώσσας*, Κώδικας Θεσσαλονίκη

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μέσα από το σχεδιασμό του συγκεκριμένου διδακτικού σεναρίου αποδεικνύεται στην πράξη ότι το νέο πλαίσιο της παιδαγωγικής των πολυγραμματισμών μπορεί να προσφέρει την ευκαιρία στους ίδιους του μαθητές να αντιληφθούν τη λειτουργικότητα, πρακτική χρησιμότητα και τη διαθεματική φύση του γνωστικού αντικείμενου της γλώσσας, εμπλεκόμενοι ενεργητικά στη διαδικασία μάθησης με τη χρήση της τεχνολογίας. Ταυτόχρονα, όμως, προσφέρει την ευκαιρία στους ίδιους τους εκπαιδευτικούς να αντιμετωπίσουν τη σύγχρονη πραγματικότητα της διαθεματικής/διεπιστημονικής ολιστικής προσέγγισης της γνώσης μέσα από τη διάχυση των τεχνολογιών της πληροφορίας και επικοινωνίας στα γνωστικά αντικείμενα και όχι τη μεμονωμένη διδασκαλία τους σε ένα αναχρονιστικό και μη αποδοτικό πραγματολογικό μοντέλο.